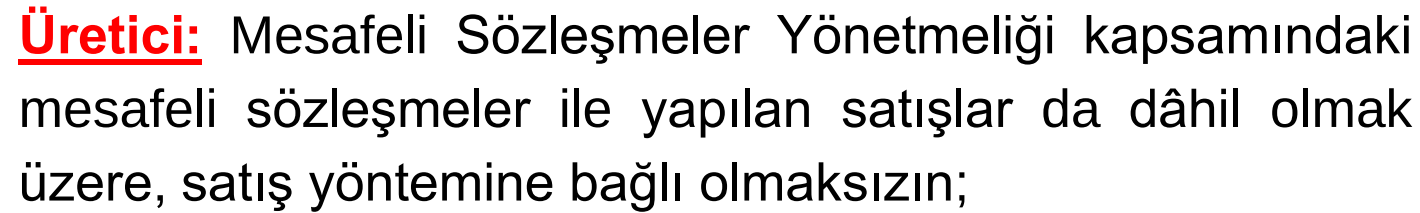

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI**

***GENİŞLETİLMİŞ ÜRETİCİ
SORUMLULUĞU***

- Türkiye’de yerleşik bulunan ve kendi markasıyla elektrikli ve elektronik eşya **üreten ve satan,**
- Türkiye’de yerleşik bulunan ve kendi markasıyla başka **tedarikçiler** tarafından üretilen elektrikli ve elektronik eşyaları satan,
- Türkiye’de yerleşik bulunan ve ticari amaçlarla elektrikli ve elektronik eşya **ithal eden,**
- Başka bir ülkede bulunan, EEE’yi doğrudan Türkiye’deki tüketici/son kullanıcılara **uzaktan iletişim yoluyla satan,**

gerçek ve tüzel kişileri ifade eder.

2872 SAYILI ÇEVRE KANUNU

MADDE 11:

Üretici, ithalatçı ve piyasaya sürenlerin sorumluluğu kapsamında yükümlülük getirilen üreticiler, ithalatçılar ve piyasaya sürenler, **ürünlerinin faydalı kullanım ömrü sonucunda oluşan atıklarının toplanması, taşınması, geri kazanımı, geri dönüşümü ve bertaraf edilmelerine dair yükümlülüklerinin yerine getirilmesi ve bunlara yönelik gerekli harcamalarının karşılanması, eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla** Bakanlığın koordinasyonunda bir araya gelerek tüzel kişiliği haiz birlikler oluştururlar. Bu kapsamda yükümlülük getirilen kurum ve kuruluşların sorumluluklarının bu birliklere devrine ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

shutterstock.com • 146730028

ATIK YÖNETİMİ YÖNETMELİĞİ

Ürünlerin piyasada serbest dolaşımından ödün vermeden **kaynakların etkin kullanımı amacıyla;**

- *onarım,*
- *yeniden kullanım,*
- *parçalama*
- *geri dönüştürme*

işlemleri de dâhil olmak üzere **hayat süreleri boyunca verimli kullanılmasını dikkate alan** ve bu kullanımı kolaylaştıran *tasarımı, üretimi ve satışı* desteklemede kullanılacak yöntemlerden birinin kullanıldığı sorumluluk olarak tanımlanmaktadır.

ATIK YÖNETİMİ YÖNETMELİĞİ

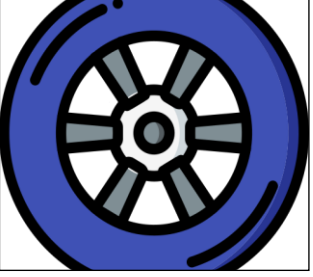

MADDE 18 - Genişletilmiş üretici sorumluluğu

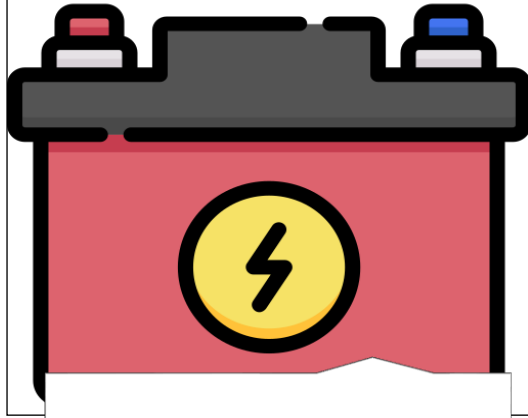
- Ürünlerin çevreye olan olumsuz etkilerinin azaltılması, atığın önlenmesi, atık olduktan sonra yeniden kullanımı, güvenli bir şekilde geri dönüştürülmesi ya da geri kazanımını desteklemek amacıyla ürünlerin tasarımından başlayarak gerekli tedbirler üretici tarafından alınır.
- Genişletilmiş üretici sorumluluğu, **elektrikli ve elektronik eşya, ambalaj, araç, lastik, pil ve akümülatör ürünlerini** kapsar. Bu ürünlerin üreticisi ve/veya piyasaya süreni;
 - ❖ *Üreticiye iade edilen ve/veya kullanım ömrü dolarak atık olarak addedilen ürünlerin yönetimi ve yönetimine ilişkin maliyetleri karşılar.*
 - ❖ *Yükümlülüklerini Bakanlıkça belirlenen yöntemlerden bir veya birkaçını tercih ederek yerine getirir.*
 - ❖ *Toplama, yeniden kullanım, geri dönüşüm veya geri kazanım hedeflerini sağlar.*
- Genişletilmiş üretici sorumluluğundaki ürünler ve bu ürünlerin atıklarının yönetimine ilişkin esaslar Bakanlıkça belirlenir.

GÜS ÜRÜN GRUPLARI

LASTİK

AKÜMÜLATÖR

PİL

MADENİ YAĞ

BİTKİSEL YAĞ

**ELEKTRİKİ VE
ELEKTRONİK EŞYA**

ARAÇ

AMBALAJ

ATIK YÖNETİMİ YÖNETMELİĞİ

- Bakanlığımızın görevleri arasında; atıkların oluşumundan bertarafına kadar yönetimlerini kapsayan tüm faaliyetlerin izlemesini, kontrolünü ve denetimlerini yapmakla ve genişletilmiş üretici sorumluluğu kapsamındaki ürünlerin çevresel açıdan yurt içi piyasaya sürülmesine yönelik kriterleri belirlemek, genişletilmiş üretici sorumluluğu ile atık yönetimi konusunda çevrimiçi bildirim ve beyan programları hazırlamak/hazırlatmak ve programların kullanım esaslarını belirlemekte bulunmaktadır.

DÖNGÜSEL EKONOMİ VE GENİŞLETİLMİŞ ÜRETİCİ SORUMLULUĞU

LİNEER EKONOMİDEN DÖNGÜSEL EKONOMİYE GEÇİŞ

- **Doğrusal ekonomi** modeli bilindiği üzere al-yap-at kavramını izlemiştir. Bu yaklaşım, hammaddelerin eldesi, daha sonra ürüne dönüştürülmesi ve sonunda atık olarak bertarafı anlamına gelmektedir. Dünya çapında çıkarılan hammaddelerin beşte birinin, **yılda 12 milyar tondan fazla atığa karşılık geldiği** tahmin edilmektedir. OECD'nin hazırladığı raporlara göre bugün itibariyle, kaynakların çıkarılması ve işlenmesi, biyolojik çeşitlilik kaybının ve su stresinin %90'ına neden olmaktadır.
- Bu noktada **Döngüsel Ekonomi**, üretim ve tüketim alışkanlıklarının kökten değiştiği yeni bir ekonomik modeli öngörmekte ve yukarıda belirtilen zorlukların üstesinden gelmek için sistemli ve uygun maliyetli bir yaklaşım sunmaktadır.

LİNEER EKONOMİDEN DÖNGÜSEL EKONOMİYE GEÇİŞ

Doğrusal Ekonomi

Mevcut (Geri Dönüşüm)
Ekonomisi

Döngüsel Ekonomi

DÖNGÜSEL EKONOMİNİN TEMEL UNSURLARI

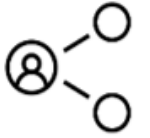
Yeniden Kullanım: Ürünler zaman içinde birden fazla uygulama için kullanılabilir. Döngüsel ekonominin ana fikri, toksik olmayan, onarıcı döngüler yoluyla ürünleri ve malzemeleri yeniden biyosfere kazandırmaktır. Bu nedenle, atıkların ikincil kaynak kapsamında bir kaynak olarak kullanılması, yeniden kullanım ve geri dönüşüm için atıkların geri kazanılması çok önemlidir.

Onarım: Ürünlerin onarımını yapmak ve teşvik etmek, döngüyü kapatmanın anahtarıdır. Arızalı ürünlerin onarımı ve bakımı, etkili bir döngüsel ekonominin temel bileşenlerini oluşturmaktadır. Bu unsur, ürünlerin sisteme yeniden girişine ve böylece orijinal işlevleriyle bir kez daha kullanılabilmesine olanak tanımaktadır.

Geri Dönüşüm: Geri dönüşüm, döngüsel ekonominin önemli bir bileşenidir. Metaller, kağıt, cam veya plastik gibi ürünler, ikincil hammadde kaynağı olarak geri dönüştürülebilir ve böylece ürünlerin yeniden kullanılabilmesi sağlanarak yaşam döngüleri artırılır.

Paylaşım: Ürünlerin mülkiyetinden erişilebilirliğine kadar daha verimli tüketim mümkündür. Malların ve ürünlerin paylaşımı bu ürünlerin kullanımı ve bu şekilde çevresel etkilerinin zaltımını sağlayabilir.

Yeniden Üretim: Atılan ürünlerin parçaları da kullanılabilir ve aynı işleve sahip yeni ürünlere dönüştürülerek ekonomiye yeniden kazandırılabilir.

DÖNGÜSEL EKONOMİ EYLEM PLANLARI

- **Birinci Döngüsel Ekonomi Eylem Planı**; 2015 yılında hazırlanan ve 2018 yılından itibaren kademeli olarak AB ölçeğinde uygulamaya konulmuştur.
- **AB, 2035 yılı itibariyle belediye atıklarının %65'ini geri dönüştürmeyi, azami %10'unu depolamayı ve 2030'da ambalaj atıklarının %70'ini geri dönüştürmeyi hedeflemektedir.**
- **Bu yüksek hedeflere ulaşmak için 14 Haziran 2018 tarihinde yayınlanan ve 20 gün sonra yürürlüğe giren dört direktif (2018/849, 2018/850, 2018/851 ve 2018/852) ile aşağıdaki ilgili mevzuatta değişiklikler yapılmıştır:**
 - Atık Çerçeve Direktifi (2008/98/AK)
 - Atıkların Düzenli Depolanması Direktifi (1999/31/AK)
 - Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi (94/62/AK)
 - Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar Direktifi (AEEE) (2012/19/AK)
 - Atık Pil ve Akümülatörlerin Yönetimine İlişkin Direktif (2006/66/AK)
 - Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolüne İlişkin Direktif (2000/53/AK)

DÖNGÜSEL EKONOMİ EYLEM PLANLARI

- **İkinci Döngüsel Ekonomi Eylem Planı**; Mart 2020'de Avrupa Komisyonu "*Yeni Döngüsel Ekonomi Planını*" yayınlamıştır. Bu plan, AB Yeşil Mutabakatı'nın temel bileşenlerinden birini oluşturmaktadır. Komisyon, ***küresel sera gazı emisyonlarının yarısının hammadde çıkarma ve üretiminden kaynaklandığını ve Avrupa'nın döngüsel ekonomiye geçmeden 2050 yılına kadar karbon-nötr hedefine ulaşamayacağını belirtmektedir.*** Yeni Döngüsel Ekonomi Planı, AB Yeşil Mutabakatı uyarınca öngörülen radikal dönüşümü hızlandırmayı ve 2015'ten bu yana uygulanan **döngüsel ekonomi eylemlerini ileriye taşımayı** hedeflemektedir.
- Plan, sürdürülebilir ürünleri, hizmetleri ve iş modellerini standartlaştıracak ve tüketim kalıplarını atıksız hale getirecek güçlü ve tutarlı bir ürün politikası çerçevesi oluşturmak için birbiriyle ilişkili bir dizi inisiyatif sunmaktadır.

DÖNGÜSEL EKONOMİ EYLEM PLANLARI

Avrupa'nın tüketim ve üretim şeklinin değiştirilmesi

35 eylem

Sürdürülebilir ürünlerin AB'de norm haline getirilmesi
Tüketicileri ve kamu satın alımcılarının güçlendirilmesi
Sürdürülebilir üretim süreçleri

Elektronik ve BİT
Piller ve araçlar
Ambalaj
Plastikler
Tekstil
İnşaat ve binalar
Gıda, su ve besin

Atığın azaltılması
Atık ihracatının Azaltılması
Yüksek kaliteli ve güvenli ikincil hammadde için pazar teşviki

Döngüsel ekonominin insanlar, bölgeler ve şehirler için çalışmasını sağlamak

İklim nötrlük için bir gereklilik olarak döngüsel ekonomi

Ekonomiyi Doğru Şekillendirmek

Finansal Pazarlar

Yatırım ve Ar-Ge

Küresel Düzeyde Oyun Alanı

İzleme

SÜRDÜRÜLEBİLİR ÜRÜN POLİTİKASI

- Ürünlerin dayanıklılığının, yeniden kullanılabilirliğinin, modelinin yükseltilebilirliğinin ve tamir edilebilirliğinin iyileştirilmesi, ürünlerdeki tehlikeli kimyasallar konusunun ele alınması ve enerji ve kaynak verimliliğinin artırılması;
- Ürünlerin performans ve güvenliği sağlanırken ürünlerdeki geri dönüştürülmüş içeriğin artırılması;
- Yeniden imalatın ve yüksek kaliteli geri dönüşümün mümkün kılınması;
- Karbon ve çevresel ayak izinin azaltılması;
- Tek kullanımın kısıtlanması ve erken eskimenin (premature eskime) önlenmesi;
- Satılmayan sağlam ürünlerin yok edilmesinin yasaklanması;
- Üreticilerin ürünün sahibi olduğu veya ürünün yaşam döngüsü boyunca performansından üreticinin sorumlu olduğu hizmet olarak ürün veya diğer modellerin teşvik edilmesi,
- Dijital pasaport, etiketleme ve damga gibi çözümler de dâhil olmak üzere ürün bilgilerinin dijitalleştirilme potansiyelinin harekete geçirilmesi;
- Yüksek performans seviyelerini teşviklere bağlayarak farklı sürdürülebilirlik performanslarına dayalı ürünlerin ödüllendirilmesi.

DÖNGÜSEL EKONOMİ VE GÜS

- **Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu (GÜS):** Döngüsel Ekonomi bağlamında ürünler için malzeme seçiminin doğasında bulunan ardıl etkiler, *üreticilerin üretim sürecinin kendisinden kaynaklanan etkiler ve ürünlerin kullanımından ve imha edilmesinden kaynaklanan etkiler dahil olmak üzere ürün yaşam döngüsü boyunca ürün üreticilerinin ve ithalatçılarının ürünlerinin çevresel etkilerinden önemli ölçüde sorumlu tutan bir kavramdır.*
- Üreticiler, ürünlerini yaşam döngüsü çevresel etkilerini en aza indirecek şekilde tasarlama sorumluluğunu ve tasarımıyla ortadan kaldırılamayan çevresel etkiler için ise yasal, fiziksel veya sosyo-ekonomik sorumlulukları kabul etmektedirler.

PROJE

AB Döngüsel Ekonomi Paketi doğrultusunda Türkiye'nin atık yönetimi ve döngüsel ekonomiye geçişi kapsamında kurumsal ve teknik kapasitesinin güçlendirilmesine katkı sağlamak amacıyla proje yapıyoruz.

TÜRKİYE'NİN DÖNGÜSEL EKONOMİYE GEÇİŞ POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ İÇİN TEKNİK YARDIM PROJESİ

Dinlediğiniz için

TEŞEKKÜR EDERİM.